

**ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ
ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ, Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΥΨΗΛΟΤΗΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΔΟΥΚΑΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ, Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ, ⁽¹⁾

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να προχωρήσουν σε ένα νέο στάδιο της διαδικασίας προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση που άρχισε με τη δημιουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

ΕΜΠΝΕΟΜΕΝΟΙ από την πολιτιστική, τη θρησκευτική και την ανθρωπιστική κληρονομιά της Ευρώπης, από την οποία αναπτύχθηκαν οι παγκόσμιες αξίες των απαραβάτων και αναφαίρετων δικαιωμάτων του ανθρώπου, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας και του κράτους δικαίου.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ την ιστορική σημασία του τερματισμού της διαίρεσης της ευρωπαϊκής ηπείρου και την ανάγκη να δημιουργηθούν σταθερές βάσεις για τη μελλοντική οικοδόμηση της Ευρώπης,

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ την προσήλωσή τους στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και του κράτους δικαίου,

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ την προσήλωσή τους στα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, όπως ορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη που υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961 και τον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων του 1989,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ βαθύτερες σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ των λαών τους και ταυτόχρονα σεβόμενοι την ιστορία, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις τους,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να ενισχύσουν τη δημοκρατική και αποτελεσματική λειτουργία των θεσμικών οργάνων προκειμένου να τους παράσχουν τη δυνατότητα να διεκπεραιώνουν καλύτερα τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί, μέσα σε ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να επιτύχουν την ενίσχυση και τη σύγκλιση των οικονομιών τους και την ίδρυση οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία θα συμπεριλαμβάνει, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα ενιαίο και σταθερό νόμισμα,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να προωθήσουν την οικονομική και κοινωνική πρόοδο των λαών τους, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης και στα πλαίσια της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και μιας ενισχυμένης συνοχής, όπως επίσης και της προστασίας του περιβάλλοντος, και να εφαρμόσουν πολιτικές που θα διασφαλίζουν την πρόοδο στον τομέα της οικονομικής ολοκλήρωσης εκ παραλλήλου με την πρόοδο στους άλλους τομείς,

(1) Η Δημοκρατία της Βουλγαρίας, η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Δημοκρατία της Κροατίας, η Κυπριακή Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λεττονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Ουγγαρία, η Δημοκρατία της Μάλτας, η Δημοκρατία της Αυστρίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Ρουμανία, η Δημοκρατία της Σλοβενίας, η Σλοβακική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας έγιναν εν συνεχεία μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να θεσπίσουν μια κοινή ιδαγένεια για τους υπηκόους των χωρών τους,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να εφαρμόσουν μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, που συμπεριλαμβάνει την προοδευτική διαμόρφωση μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε κοινή άμυνα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 42, ενισχύοντας έτσι την ευρωπαϊκή ταυτότητα και ανεξαρτησία για την προαγωγή της ειρήνης, της ασφάλειας και της προόδου στην Ευρώπη και ανά την υφήλιο,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να διευκολύνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια και την προστασία των λαών τους, με την εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ να συνεχίσουν την πορεία τους προς μια ολοένα στενότερη ένωση των λαών της Ευρώπης, όπου οι αποφάσεις θα λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στους πολίτες, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας,

ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ σε μεταγενέστερα στάδια από τα οποία πρέπει να διέλθει η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ώστε να εξελιχθεί,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ να ιδρύσουν Ευρωπαϊκή Ένωση, και, προς τον σκοπό αυτό, όρισαν πληρεξουσίου:

(ο κατάλογος των πληρεξουσίων δεν αναπαράγεται)

ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ, μετά την ανταλλαγή των πληρεξουσίων εγγράφων τους, που βρέθηκαν εντάξει, συμφώνησαν στις ακόλουθες διατάξεις:

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

(πρώην άρθρο 1 ΣΕΕ) ⁽¹⁾

Με την παρούσα Συνθήκη, τα ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ιδρύουν μεταξύ τους μία ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, εφεξής καλούμενη «Ένωση», στην οποία τα κράτη μέλη απονέμουν αρμοδιότητες για την επίτευξη των κοινών τους στόχων.

Η παρούσα Συνθήκη διανοίγει νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες.

Η Ένωση βασίζεται στην παρούσα Συνθήκη και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (οι οποίες ορίζονται εφεξής ως «οι Συνθήκες»). Οι δύο αυτές Συνθήκες έχουν το ίδιο νομικό κύρος. Η Ένωση αντικαθιστά και διαδέχεται την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

⁽¹⁾ Η παραπομπή αυτή έχει μόνον ενδεικτικό χαρακτήρα. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τους πίνακες αντιστοιχίας μεταξύ της παλαιάς και της νέας αρίθμησης των Συνθηκών.

Άρθρο 2

Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Άρθρο 3

(πρώην άρθρο 2 ΣΕΕ)

1. Η Ένωση έχει σκοπό να προάγει την ειρήνη, τις αξίες της και την ευημερία των λαών της.
2. Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας.
3. Η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά. Εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Προάγει την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο.

Η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η Ένωση προάγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών.

Η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και μεριμνά για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

4. Η Ένωση εγκαθιδρύει οικονομική και νομισματική ένωση, της οποίας το νόμισμα είναι το ευρώ.
5. Στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, η Ένωση προβάλλει και προωθεί τις αξίες της και τα συμφέροντά της και συμβάλλει στην προστασία των πολιτών της. Συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια, την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, την εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
6. Η Ένωση επιδιώκει τους στόχους αυτούς με πρόσφορα μέσα, ανάλογα με τις αρμοδιότητες που της απονέμονται με τις Συνθήκες.

Άρθρο 4

1. Σύμφωνα με το άρθρο 5, κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.
2. Η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών καθώς και την εθνική τους ταυτότητα που είναι συμφύης με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση. Σέβεται τις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους, ιδίως δε τις λειτουργίες που αποβλέπουν στη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την προστασία της εθνικής ασφάλειας. Ειδικότερα, η εθνική ασφάλεια παραμένει στην ευθύνη κάθε κράτους μέλους.
3. Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της Ένωσης.

Άρθρο 5

(πρώην άρθρο 5 ΣΕΚ)

1. Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από την αρχή της δοτής αρμοδιότητας. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.
2. Σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.
3. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης.

Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης εφαρμόζουν την αρχή της επικουρικότητας σύμφωνα με το Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Τα εθνικά κοινοβούλια μεριμνούν για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο εν λόγω Πρωτόκολλο.

4. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το περιεχόμενο και η μορφή της δράσης της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών.

Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης εφαρμόζουν την αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με το Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Άρθρο 6

(πρώην άρθρο 6 ΣΕΕ)

1. Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7ης Δεκεμβρίου 2000, όπως προσαρμόστηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2007, στο Στρασβούργο, ο οποίος έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες.

Οι διατάξεις του Χάρτη δεν συνεπάγονται καμία επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως αυτές ορίζονται στις Συνθήκες.

Τα δικαιώματα, οι ελευθερίες και οι αρχές του Χάρτη ερμηνεύονται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του Τίτλου VII του Χάρτη που διέπουν την ερμηνεία και την εφαρμογή του και λαμβανομένων δεόντως υπόψη των επεξηγήσεων οι οποίες αναφέρονται στον Χάρτη και στις οποίες μνημονεύονται οι πηγές των εν λόγω διατάξεων.

2. Η Ένωση προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Η προσχώρηση στην εν λόγω Σύμβαση δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στις Συνθήκες.

3. Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης.

Άρθρο 7

(πρώην άρθρο 7 ΣΕΕ)

1. Το Συμβούλιο δύναται, βάσει αιτιολογημένης προτάσεως του ενός τρίτου των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών του και κατόπιν της έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να διαπιστώσει την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2. Το Συμβούλιο, προτού προβεί στη διαπίστωση αυτή, ακούει το εν λόγω κράτος μέλος και δύναται, αποφασίζοντας με την ίδια διαδικασία, να του απευθύνει συστάσεις.

Το Συμβούλιο επαληθεύει τακτικά ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι λόγοι που οδήγησαν στη διαπίστωση αυτή.

2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από πρόταση του ενός τρίτου των κρατών μελών ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δύναται να διαπιστώσει την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2, αφού καλέσει το εν λόγω κράτος μέλος να υποβάλει τις παρατηρήσεις του.

3. Εφόσον γίνει η αναφερόμενη στην παράγραφο 2 διαπίστωση, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, την αναστολή ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία απορρέουν από την εφαρμογή των Συνθηκών ως προς το εν λόγω κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ψήφου του αντιπροσώπου της κυβέρνησης αυτού του κράτους μέλους στο Συμβούλιο. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τις πιθανές συνέπειες μιας τέτοιας αναστολής στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις φυσικών και νομικών προσώπων.

Οι υποχρεώσεις του εν λόγω κράτους μέλους, δυνάμει των Συνθηκών, εξακολουθούν, εντούτοις, να δεσμεύουν αυτό το κράτος μέλος.

4. Το Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει, εν συνεχεία, με ειδική πλειοψηφία, να μεταβάλει ή να ανακαλέσει μέτρα που έχουν ληφθεί σύμφωνα με την παράγραφο 3, ανάλογα με τις μεταβολές της καταστάσεως, η οποία οδήγησε στην επιβολή τους.

5. Ο τρόπος ψηφοφορίας που, για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, εφαρμόζεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Συμβούλιο καθορίζεται στο άρθρο 354 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 8

1. Η Ένωση αναπτύσσει προνομιακές σχέσεις με τις γειτονικές χώρες, με στόχο την εγκαθίδρυση χώρου ευημερίας και καλής γειτονίας, ο οποίος θεμελιώνεται στις αξίες της Ένωσης και χαρακτηρίζεται από στενές και ειρηνικές σχέσεις βασιζόμενες στη συνεργασία.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, η Ένωση μπορεί να συνάπτει ειδικές συμφωνίες με τις εν λόγω χώρες. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις καθώς και τη δυνατότητα ανάληψης δράσεων από κοινού. Η εφαρμογή τους αποτελεί αντικείμενο περιοδικών διαβουλεύσεων.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Άρθρο 9

Σε όλες τις δραστηριότητές της, η Ένωση σέβεται την αρχή της ισότητας των πολιτών της, οι οποίοι τυγχάνουν ίσης προσοχής από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.

Άρθρο 10

1. Η λειτουργία της Ένωσης θεμελιώνεται στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

2. Οι πολίτες εκπροσωπούνται άμεσα στο επίπεδο της Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο από τον αρχηγό κράτους ή κυβέρνησης και στο Συμβούλιο από τις κυβερνήσεις τους, οι οποίοι είναι δημοκρατικά υπεύθυνοι είτε έναντι των εθνικών τους κοινοβουλίων, είτε έναντι των πολιτών τους.

3. Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά και εγγύτερα στους πολίτες.

4. Τα πολιτικά κόμματα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμβάλλουν στην διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής συνείδησης και στην έκφραση της βούλησης των πολιτών της Ένωσης.

Άρθρο 11

1. Τα θεσμικά όργανα δίδουν, με τα κατάλληλα μέσα, στους πολίτες και στις αντιπροσωπευτικές ενώσεις τη δυνατότητα να γνωστοποιούν και να ανταλλάσσουν δημόσια τις γνώμες τους σε όλους τους τομείς δράσης της Ένωσης.
2. Τα θεσμικά όργανα διατηρούν ανοιχτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών.
3. Προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνοχή και η διαφάνεια των δράσεων της Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει ευρείες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.
4. Πολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών.

Οι διαδικασίες και προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη διατύπωση της εν λόγω πρωτοβουλίας καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 24, πρώτο εδάφιο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 12

Τα εθνικά κοινοβούλια συμβάλλουν ενεργά στην καλή λειτουργία της Ένωσης:

- α) με το να ενημερώνονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και να τους κοινοποιούνται τα σχέδια νομοθετικών πράξεων της Ένωσης σύμφωνα με το Πρωτόκολλο σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
- β) μεριμνώντας ώστε να τηρείται η αρχή της επικουρικότητας σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας,
- γ) συμμετέχοντας, στα πλαίσια του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στους μηχανισμούς αξιολόγησης της υλοποίησης των πολιτικών της Ένωσης σε αυτό τον τομέα, σύμφωνα με το άρθρο 70 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και συμπράττοντας στον πολιτικό έλεγχο της Ευρωπόλ και στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Eurojust) σύμφωνα με τα άρθρα 88 και 85 της εν λόγω Συνθήκης,
- δ) συμμετέχοντας στις διαδικασίες αναθεώρησης των Συνθηκών, σύμφωνα με το άρθρο 48 της παρούσας Συνθήκης,
- ε) με το να ενημερώνονται σχετικά με τις αιτήσεις προσχώρησης στην Ένωση, σύμφωνα με το άρθρο 49 της παρούσας Συνθήκης,
- στ) λαμβάνοντας μέρος στη διακοινοβουλευτική συνεργασία μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΤΙΤΛΟΣ III

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Άρθρο 13

1. Η Ένωση διαθέτει θεσμικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην προώθηση των αξιών της, στην επιδίωξη των στόχων της, στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων της, των συμφερόντων των πολιτών της και των συμφερόντων των κρατών μελών, καθώς και στη διασφάλιση της συνοχής, της αποτελεσματικότητας και της συνέχειας των πολιτικών και των δράσεών της.

Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης είναι:

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
- το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο,
- το Συμβούλιο,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής καλούμενη η «Επιτροπή»),
- το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα,
- το Ελεγκτικό Συνέδριο.

2. Κάθε θεσμικό όργανο δρα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από τις Συνθήκες, σύμφωνα με τις διαδικασίες, τους όρους και τους σκοπούς τους οποίους προβλέπουν. Τα θεσμικά όργανα συνεργάζονται μεταξύ τους καλή τη πίστει.

3. Οι διατάξεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς και οι λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τα άλλα θεσμικά όργανα, περιέχονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή επικουρούνται από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και από την Επιτροπή των Περιφερειών, οι οποίες ασκούν συμβουλευτικά καθήκοντα.

Άρθρο 14

1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί, από κοινού με το Συμβούλιο, νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα. Ασκεί καθήκοντα πολιτικού ελέγχου και συμβουλευτικά καθήκοντα υπό τους όρους που προβλέπονται στις Συνθήκες. Εκλέγει τον πρόεδρο της Επιτροπής.

2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαρτίζεται από αντιπροσώπους των πολιτών της Ένωσης. Ο αριθμός τους δεν υπερβαίνει τους επτακόσιους πενήντα συν τον πρόεδρο. Η εκπροσώπηση των πολιτών είναι αναλογική κατά φθίνουσα τάξη, με ελάχιστο όριο έξι μελών ανά κράτος μέλος. Κανένα κράτος μέλος δεν λαμβάνει περισσότερες από ενενήντα έξι έδρες.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκδίδει ομόφωνα, μετά από πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και με την έγκρισή του, απόφαση για τον καθορισμό της σύνθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σεβόμενο τις αρχές που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο.

3. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται για πέντε έτη με άμεση, καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία.
4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγει τον πρόεδρο και το προεδρείο του μεταξύ των μελών του.

Άρθρο 15

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρέχει στην Ένωση την αναγκαία για την ανάπτυξη της ώθησης και καθορίζει τους γενικούς της πολιτικούς προσανατολισμούς και προτεραιότητες. Δεν ασκεί νομοθετική λειτουργία.
2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών, καθώς και από τον πρόεδρό του και τον πρόεδρο της Επιτροπής. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας συμμετέχει στις εργασίες του.
3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται δις εξαμηνιαίως, συγκαλούμενο από τον πρόεδρό του. Όταν το απαιτεί η ημερήσια διάταξη, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δύνανται να αποφασίσουν ένας υπουργός να επικουρεί έκαστο μέλος, ο δε πρόεδρος της Επιτροπής να επικουρείται από ένα μέλος της Επιτροπής. Όταν το απαιτεί η κατάσταση, ο πρόεδρος συγκαλεί έκτακτη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
4. Εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με συναίνεση.
5. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκλέγει τον πρόεδρό του με ειδική πλειοψηφία για δύομισι έτη, η δε θητεία του είναι άπαξ ανανεώσιμη. Σε περίπτωση κωλύματος ή σοβαρού παραπτώματος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να τερματίσει τη θητεία του προέδρου του με την ίδια διαδικασία.
6. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου:
  - α) προεδρεύει και διευθύνει τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,
  - β) μεριμνά για την προετοιμασία και τη συνέχεια των εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε συνεργασία με τον πρόεδρο της Επιτροπής και βάσει των εργασιών του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων,
  - γ) καταβάλλει προσπάθειες για να διευκολύνει τη συνοχή και τη συναίνεση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,
  - δ) παρουσιάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση μετά από κάθε σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ασκεί, υπό την ιδιότητά του αυτή και στο επίπεδό του, την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης σε θέματα που άπτονται της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δεν μπορεί να ασκεί εθνικό αξίωμα.

Άρθρο 16

1. Το Συμβούλιο ασκεί, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα. Ασκεί καθήκοντα χάραξης πολιτικών και συντονισμού σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι Συνθήκες.

2. Το Συμβούλιο απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος έχει την εξουσία να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους το οποίο εκπροσωπεί και να ασκεί το δικαίωμα ψήφου.

3. Πλην των περιπτώσεων για τις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

4. Αρχής γενομένης από 1ης Νοεμβρίου 2014, ως ειδική πλειοψηφία ορίζεται ποσοστό τουλάχιστον 55 % των μελών του Συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον δέκα πέντε μέλη και αντιπροσωπεύει κράτη μέλη που συγκεντρώνουν ποσοστό τουλάχιστον 65% του πληθυσμού της Ένωσης.

Η μειοψηφία αρνησικυρίας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερα μέλη του Συμβουλίου, ειδάλλως θεωρείται ότι επιτυγχάνεται ειδική πλειοψηφία.

Οι λοιποί λεπτομερείς κανόνες της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία καθορίζονται στο άρθρο 238, παράγραφος 2, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Οι μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τον ορισμό της ειδικής πλειοψηφίας που εφαρμόζονται έως την 31ή Οκτωβρίου 2014, καθώς και εκείνες που εφαρμόζονται μεταξύ της 1ης Νοεμβρίου 2014 και της 31ης Μαρτίου 2017, καθορίζονται στο Πρωτόκολλο σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις.

6. Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό διάφορες συνθήκες, ο κατάλογος των οποίων εγκρίνεται σύμφωνα με το άρθρο 236 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων εξασφαλίζει τη συνοχή των εργασιών των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου. Προετοιμάζει τις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και διασφαλίζει τη συνέχειά τους σε επαφή με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και την Επιτροπή.

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων διαμορφώνει την εξωτερική δράση της Ένωσης σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και διασφαλίζει τη συνοχή της δράσης της Ένωσης.

7. Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου.

8. Το Συμβούλιο συνέρχεται δημοσίως όταν συσκέπτεται και ψηφίζει επί σχεδίου νομοθετικής πράξης. Προς τον σκοπό αυτό, κάθε σύνοδος του Συμβουλίου διακρίνεται σε δύο σκέλη, αφιερωμένα αντίστοιχα στις εργασίες επί των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης και στις μη νομοθετικές δραστηριότητες.

9. Η προεδρία των συνθέσεων του Συμβουλίου, πλην της σύνθεσης των Εξωτερικών Υποθέσεων, ασκείται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών στο Συμβούλιο βάσει συστήματος ισότιμης εναλλαγής, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 236 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 17

1. Η Επιτροπή προάγει το κοινό συμφέρον της Ένωσης και αναλαμβάνει τις κατάλληλες πρωτοβουλίες για τον σκοπό αυτόν. Μεριμνά για την εφαρμογή των Συνθηκών καθώς και των μέτρων που θεσπίζονται βάσει αυτών από τα θεσμικά όργανα. Επιβλέπει την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκτελεί τον προϋπολογισμό και διαχειρίζεται τα προγράμματα. Ασκεί συντονιστικά, εκτελεστικά και διαχειριστικά καθήκοντα σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι Συνθήκες. Εξασφαλίζει την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης, πλην της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και άλλων περιπτώσεων που προβλέπονται στις Συνθήκες. Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τον ετήσιο και πολυετή προγραμματισμό της Ένωσης με στόχο την επίτευξη διοργανικών συμφωνιών.

2. Εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως, νομοθετική πράξη της Ένωσης μπορεί να εκδίδεται μόνο βάσει προτάσεως της Επιτροπής. Οι λοιπές πράξεις εκδίδονται βάσει προτάσεως της Επιτροπής, εφόσον αυτό προβλέπεται στις Συνθήκες.

3. Η θητεία της Επιτροπής είναι πενταετής.

Τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται βάσει των γενικών τους ικανοτήτων και της προσήλωσής τους στην Ευρωπαϊκή ιδέα και μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας.

Η Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντά της με πλήρη ανεξαρτησία. Υπό την επιφύλαξη του άρθρου 18, παράγραφος 2, τα μέλη της Επιτροπής δεν επιζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από κυβερνήσεις, θεσμικά όργανα, λοιπά όργανα ή οργανισμούς. Απέχουν από κάθε πράξη ασυμβίβαστη προς τα καθήκοντά τους ή την εκτέλεση του έργου τους.

4. Η Επιτροπή που διορίζεται μεταξύ της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας και της 31ης Οκτωβρίου 2014, απαρτίζεται από έναν υπήκοο από κάθε κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου της και του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, ο οποίος είναι ένας εκ των αντιπροέδρων της.

5. Από 1ης Νοεμβρίου 2014, η Επιτροπή απαρτίζεται από αριθμό μελών ο οποίος, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου της και του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών, εκτός εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίσει ομόφωνα να αλλάξει τον εν λόγω αριθμό.

Τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών βάσει συστήματος αυστηρά ισότιμης εναλλαγής μεταξύ των κρατών μελών που να επιτρέπει να αντικατοπτρίζεται το δημογραφικό και γεωγραφικό φάσμα του συνόλου των κρατών μελών. Το σύστημα αυτό θεσπίζεται ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 244 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Ο πρόεδρος της Επιτροπής:

α) καθορίζει τους προσανατολισμούς στο πλαίσιο των οποίων η Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντά της,

β) αποφασίζει σχετικά με την εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής προκειμένου να διασφαλίζονται η συνοχή, η αποτελεσματικότητα και η συλλογικότητα της δράσης της,

γ) διορίζει αντιπροέδρους, πλην του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, μεταξύ των μελών της Επιτροπής.

Μέλος της Επιτροπής υποβάλλει παραίτηση, εφόσον του το ζητήσει ο πρόεδρος. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας υποβάλλει παραίτηση σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 18, παράγραφος 1, εφόσον του το ζητήσει ο πρόεδρος.

7. Λαμβάνοντας υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αφού προβεί στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έναν υποψήφιο για το αξίωμα του προέδρου της Επιτροπής. Ο υποψήφιος αυτός εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν. Εάν ο υποψήφιος δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτείνει εντός μηνός νέον υποψήφιο, ο οποίος εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με την ίδια διαδικασία.

Το Συμβούλιο, σε κοινή συμφωνία με τον εκλεγέντα πρόεδρο, καταρτίζει τον κατάλογο των άλλων προσώπων που προτείνει να διορισθούν μέλη της Επιτροπής. Τα πρόσωπα αυτά επιλέγονται βάσει των προτάσεων των κρατών μελών, σύμφωνα με τα κριτήρια της παραγράφου 3, δεύτερο εδάφιο και της παραγράφου 5, δεύτερο εδάφιο.

Ο πρόεδρος, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και τα άλλα μέλη της Επιτροπής υπόκεινται, ως σώμα, σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Βάσει της έγκρισης αυτής, η Επιτροπή διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

8. Η Επιτροπή, ως σώμα, ευθύνεται έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να εγκρίνει πρόταση μομφής κατά της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 234 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν η πρόταση αυτή εγκριθεί, τα μέλη της Επιτροπής οφείλουν να παραιτηθούν συλλογικά από τα καθήκοντά τους και ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας οφείλει να παραιτηθεί από τα καθήκοντα που ασκεί εντός της Επιτροπής.

Άρθρο 18

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και με τη συμφωνία του προέδρου της Επιτροπής, διορίζει τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να τον απαλλάξει από τα καθήκοντά του με την ίδια διαδικασία.

2. Ο ύπατος εκπρόσωπος ασκεί την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ένωσης. Συμβάλλει με τις προτάσεις του στον σχεδιασμό της πολιτικής αυτής, την οποία και εκτελεί ως εντολοδόχος του Συμβουλίου. Ενεργεί κατά τον ίδιο τρόπο για την κοινή πολιτική ασφαλείας και άμυνας.

3. Ο ύπατος εκπρόσωπος προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων.

4. Ο ύπατος εκπρόσωπος κατέχει μια εκ των θέσεων αντιπροέδρου της Επιτροπής. Μεριμνά για τη συνοχή της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Είναι επιφορτισμένος, εντός της Επιτροπής, για την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων και για τον συντονισμό των άλλων πτυχών της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Κατά την άσκηση των καθηκόντων αυτών στο πλαίσιο της Επιτροπής, και μόνον για τα συγκεκριμένα καθήκοντα, ο ύπατος εκπρόσωπος υπόκειται στις διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία της Επιτροπής, κατά τον βαθμό που αυτό είναι συμβατό με τις παραγράφους 2 και 3.

Άρθρο 19

1. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και ειδικευμένα δικαστήρια. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών.

Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

2. Το Δικαστήριο απαρτίζεται από ένα δικαστή ανά κράτος μέλος. Επικουρείται από γενικούς εισαγγελλείς.

Το Γενικό Δικαστήριο απαρτίζεται από έναν τουλάχιστον δικαστή ανά κράτος μέλος.

Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελλείς του Δικαστηρίου και οι δικαστές του Γενικού Δικαστηρίου επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας και πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις των άρθρων 253 και 254 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών για έξι έτη. Οι απερχόμενοι δικαστές και γενικοί εισαγγελλείς μπορούν να διορίζονται εκ νέου.

3. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται σύμφωνα με τις Συνθήκες:

- α) επί των προσφυγών που ασκούνται από κράτος μέλος, θεσμικό όργανο ή φυσικά ή νομικά πρόσωπα,
- β) προδικαστικώς, κατόπιν αιτήματος εθνικών δικαστηρίων, επί της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης ή επί του κύρους πράξεων που εκδόθηκαν από τα θεσμικά όργανα,
- γ) επί των λοιπών περιπτώσεων που προβλέπονται από τις Συνθήκες.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

Άρθρο 20

(πρώην άρθρα 27Α έως 27Ε, 40 έως 40Β και 43 έως 45 ΣΕΕ και πρώην άρθρα 11 και 11 Α ΣΕΚ)

1. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία στο πλαίσιο των μη αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης μπορούν να προσφεύγουν στα θεσμικά όργανα της Ένωσης και να ασκούν τις αρμοδιότητες αυτές εφαρμόζοντας τις κατάλληλες διατάξεις των Συνθηκών, εντός των ορίων και σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται από το παρόν άρθρο, καθώς και από τα άρθρα 326 έως 334 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι ενισχυμένες συνεργασίες έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν την πραγμάτωση των στόχων της Ένωσης, να διαφυλάσσουν τα συμφέροντά της και να ενισχύουν τη διαδικασία ολοκλήρωσής της. Είναι ανοικτές σε όλα τα κράτη μέλη ανά πάσα στιγμή, σύμφωνα με το άρθρο 328 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Η απόφαση με την οποία εγκρίνεται ενισχυμένη συνεργασία εκδίδεται από το Συμβούλιο ως έσχατη λύση, εφόσον αυτό διαπιστώσει ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι της συνεργασίας αυτής δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσα σε εύλογο χρόνο από την Ένωση στο σύνολό της, και υπό τον όρο ότι θα συμμετέχουν σε αυτήν τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 329 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Κάθε μέλος του Συμβουλίου μπορεί να συμμετέχει στις συσκέψεις του, ψηφίζουν όμως μόνον τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία. Οι λεπτομερείς κανόνες της ψηφοφορίας καθορίζονται στο άρθρο 330 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Οι πράξεις που θεσπίζονται στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας δεσμεύουν μόνο τα κράτη μέλη που συμμετέχουν σε αυτήν. Οι πράξεις αυτές δεν θεωρούνται ως κεκτημένο το οποίο χρήζει αποδοχής από τα κράτη που είναι υποψήφια για προσχώρηση στην Ένωση.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο 21

1. Η δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή έχει ως γνώμονα και σχεδιάζεται με στόχο να προωθεί στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο τις αρχές που έχουν εμπνεύσει τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη διεύρυνσή της: τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης και τον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και του διεθνούς δικαίου.

Η Ένωση προσπαθεί να αναπτύσσει σχέσεις και να δημιουργεί εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες και διεθνείς, περιφερειακούς ή παγκόσμιους οργανισμούς που συμμερίζονται τις αρχές του πρώτου εδαφίου. Προωθεί πολυμερείς λύσεις σε κοινά προβλήματα, ιδίως στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.

2. Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινές πολιτικές και δράσεις και εργάζεται για την επίτευξη υψηλού βαθμού συνεργασίας σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, με στόχο:

α) τη διαφύλαξη των αξιών της, των θεμελιωδών της συμφερόντων, της ασφάλειας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητάς της,

- β) την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου,
- γ) τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τους στόχους και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και σύμφωνα με τις αρχές της τελικής πράξης του Ελσίνκι και τους στόχους του Χάρτη του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν τα εξωτερικά σύνορα,
- δ) την προώθηση, στις αναπτυσσόμενες χώρες, της αιφόρου ανάπτυξης από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, με πρωταρχικό στόχο την εξάλειψη της φτώχειας,
- ε) την προώθηση της ενσωμάτωσης όλων των χωρών στην παγκόσμια οικονομία, μεταξύ άλλων και μέσω της προοδευτικής κατάργησης των περιορισμών του διεθνούς εμπορίου,
- στ) τη συμβολή στην ανάπτυξη διεθνών μέτρων για τη διαφύλαξη και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και την αιφόρο διαχείριση των παγκόσμιων φυσικών πόρων, με στόχο τη διασφάλιση της αιφόρου ανάπτυξης,
- ζ) την παροχή συνδρομής σε πληθυσμούς, χώρες και περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, και
- η) την προώθηση διεθνούς συστήματος που θεμελιώνεται στην ενισχυμένη πολυμερή συνεργασία και τη χρηστή παγκόσμια διακυβέρνηση.

3. Η Ένωση τηρεί τις αρχές και επιδιώκει τους στόχους των παραγράφων 1 και 2 κατά τη διαμόρφωση και εφαρμογή της εξωτερικής δράσης της στους διάφορους τομείς που καλύπτονται από τον παρόντα τίτλο και από το πέμπτο μέρος της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και κατά τη διαμόρφωση και εφαρμογή των εξωτερικών πτυχών των άλλων πολιτικών της.

Η Ένωση μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων τομέων της εξωτερικής της δράσης και μεταξύ αυτών και των άλλων πολιτικών της. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή, επικουρούμενοι από τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, εξασφαλίζουν αυτή τη συνοχή και συνεργάζονται για τον σκοπό αυτό.

Άρθρο 22

1. Βάσει των αρχών και των στόχων του άρθρου 21, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της Ένωσης.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ως προς τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της Ένωσης αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας καθώς και άλλους τομείς που εμπíπτουν στην εξωτερική δράση της Ένωσης. Μπορούν να αφορούν τις σχέσεις της Ένωσης με μια χώρα ή μια περιοχή, ή να έχουν θεματική προσέγγιση. Προσδιορίζουν τη διάρκειά τους και τα μέσα που θα πρέπει να παράσχουν η Ένωση και τα κράτη μέλη.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από σύσταση του Συμβουλίου, η οποία υιοθετείται από αυτό σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που προβλέπονται για κάθε τομέα. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εφαρμόζονται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τις Συνθήκες διαδικασίες.

2. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, όσον αφορά τα θέματα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, και η Επιτροπή, όσον αφορά τους άλλους τομείς εξωτερικής δράσης, μπορούν να υποβάλλουν στο Συμβούλιο κοινές προτάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ 1

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23

Η δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή, βάσει του παρόντος κεφαλαίου, έχει ως γνώμονα τις αρχές, προωθεί τους στόχους και διεξάγεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 1.

Άρθρο 24

(πρώην άρθρο 11 ΣΕΕ)

1. Η αρμοδιότητα της Ένωσης στο πεδίο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας καλύπτει όλους τους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και το σύνολο των ζητημάτων που αφορούν την ασφάλεια της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του προοδευτικού καθορισμού κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε κοινή άμυνα.

Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας διέπεται από ειδικούς κανόνες και διαδικασίες. Χαράσσεται και υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο, τα οποία αποφασίζουν με ομοφωνία, πλην των περιπτώσεων στις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως. Η θέσπιση νομοθετικών πράξεων αποκλείεται. Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας υλοποιείται από τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις Συνθήκες. Ο ειδικός ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής σ' αυτόν τον τομέα ορίζεται από τις Συνθήκες. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχει δικαιοδοσία όσον αφορά τις εν λόγω διατάξεις, πλην της αρμοδιότητάς του να παρακολουθεί τη συμμόρφωση προς το άρθρο 40 της παρούσας Συνθήκης και να ελέγχει τη νομιμότητα ορισμένων αποφάσεων, κατά τα αναφερόμενα από το άρθρο 275, δεύτερο εδάφιο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Η Ένωση, στο πλαίσιο των αρχών και των στόχων της εξωτερικής της δράσης, ασκεί, καθορίζει και εφαρμόζει κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας η οποία βασίζεται στην ανάπτυξη της αμοιβαίας πολιτικής αλληλεγγύης των κρατών μελών, στον προσδιορισμό ζητημάτων γενικού ενδιαφέροντος και στην επίτευξη διαρκώς μεγαλύτερου βαθμού σύγκλισης των δράσεων των κρατών μελών.

3. Τα κράτη μέλη υποστηρίζουν ενεργά και ανεπιφυλάκτως την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ένωσης, με πνεύμα πίστης και αμοιβαίας αλληλεγγύης και σέβονται τη δράση της Ένωσης στον εν λόγω τομέα.

Τα κράτη μέλη εργάζονται ομού για την ενίσχυση και ανάπτυξη της αμοιβαίας πολιτικής τους αλληλεγγύης. Απέχουν από κάθε δράση αντίθετη προς τα συμφέροντα της Ένωσης ή ικανή να θίξει την αποτελεσματικότητά της ως συνεκτικής δύναμης στις διεθνείς σχέσεις.

Το Συμβούλιο και ο ύπατος εκπρόσωπος μεριμνούν για την τήρηση αυτών των αρχών.

Άρθρο 25

(πρώην άρθρο 12 ΣΕΕ)

Η Ένωση ασκεί την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας :

α) καθορίζοντας τους γενικούς της προσανατολισμούς,

β) εκδίδοντας αποφάσεις που καθορίζουν :

i) τις δράσεις που αναλαμβάνει η Ένωση,

ii) τις θέσεις που λαμβάνει η Ένωση,

iii) τους λεπτομερείς κανόνες για την εφαρμογή των αποφάσεων των σημείων i) και ii),

και

γ) ενισχύοντας τη συστηματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την άσκηση της πολιτικής τους.

Άρθρο 26

(πρώην άρθρο 13 ΣΕΕ)

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσδιορίζει τα στρατηγικά συμφέροντα της Ένωσης, ορίζει τους στόχους και καθορίζει τους γενικούς προσανατολισμούς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων που έχουν συνέπειες στην άμυνα. Εκδίδει τις απαιτούμενες αποφάσεις.

Εάν αυτό επιβάλλεται από τις διεθνείς εξελίξεις, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συγκαλεί έκτακτη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τον καθορισμό των στρατηγικών κατευθυντηρίων γραμμών της πολιτικής της Ένωσης ως προς τις εξελίξεις αυτές.

2. Το Συμβούλιο καταρτίζει την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για τον καθορισμό και την εφαρμογή της εν λόγω πολιτικής βάσει των γενικών προσανατολισμών και στρατηγικών κατευθυντηρίων γραμμών που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Το Συμβούλιο και ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας μεριμνούν για την ενότητα, τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα της δράσης της Ένωσης.

3. Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας υλοποιείται από τον ύπατο εκπρόσωπο και από τα κράτη μέλη με τη χρησιμοποίηση των εθνικών μέσων και των μέσων της Ένωσης.

Άρθρο 27

1. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, ο οποίος προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων, συμβάλλει με τις προτάσεις του στη διαμόρφωση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και διασφαλίζει την εφαρμογή των αποφάσεων που εκδίδουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο.
2. Ο ύπατος εκπρόσωπος εκπροσωπεί την Ένωση για ζητήματα που εμπíπτουν στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας. Διεξάγει τον πολιτικό διάλογο με τρίτους εξ ονόματος της Ένωσης και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις.
3. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ο ύπατος εκπρόσωπος επικουρείται από ευρωπαϊκή υπηρεσία εξωτερικής δράσης. Η υπηρεσία αυτή συνεργάζεται στενά με τις διπλωματικές υπηρεσίες των κρατών μελών και απαρτίζεται από υπαλλήλους των αρμοδίων διευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου και της Επιτροπής καθώς και αποσπασμένο προσωπικό των εθνικών διπλωματικών υπηρεσιών. Η οργάνωση και η λειτουργία της ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης καθορίζονται με απόφαση του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο αποφασίζει, προτάσει του ύπατου εκπροσώπου, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και έγκριση της Επιτροπής.

Άρθρο 28

(πρώην άρθρο 14 ΣΕΕ)

1. Όταν μια διεθνής κατάσταση απαιτεί επιχειρησιακή δράση εκ μέρους της Ένωσης, το Συμβούλιο εκδίδει τις αναγκαίες αποφάσεις. Προσδιορίζουν τους στόχους τους, το πεδίο εφαρμογής τους, τα μέσα που πρέπει να τεθούν στη διάθεση της Ένωσης, τις προϋποθέσεις εφαρμογής τους και, εφόσον είναι απαραίτητο, τη διάρκειά τους.

Σε περίπτωση αλλαγής των περιστάσεων με σαφή επίπτωση στο θέμα το οποίο αποτελεί αντικείμενο μιας τέτοιας απόφασης, το Συμβούλιο αναθεωρεί τις αρχές και τους στόχους αυτής της απόφασης και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις.

2. Οι αποφάσεις της παραγράφου 1 δεσμεύουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις θέσεις που υιοθετούν και τη διεξαγωγή της δράσης τους.

3. Κάθε θέση ή δράση κατ' ιδίαν κράτους μέλους η οποία σχεδιάζεται κατ' εφαρμογή απόφασης βάσει της παραγράφου 1 γνωστοποιείται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος εντός προθεσμίας η οποία επιτρέπει, εάν είναι αναγκαίο, προηγούμενη συνεννόηση στα πλαίσια του Συμβουλίου. Η υποχρέωση της προηγούμενης ενημέρωσης δεν εφαρμόζεται στα μέτρα που αποτελούν απλή μεταφορά, σε εθνικό επίπεδο, των αποφάσεων του Συμβουλίου.

4. Σε περίπτωση επιτακτικής ανάγκης που οφείλεται σε μεταβολή της κατάστασης και ελλείπει αναθεώρησης της απόφασης του Συμβουλίου βάσει της παραγράφου 1, τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν, επειγόντως, τα μέτρα που επιβάλλονται στα πλαίσια των γενικών στόχων της εν λόγω απόφασης. Το αφορώμενο κράτος μέλος ενημερώνει αμέσως το Συμβούλιο για τα ληφθέντα μέτρα.

5. Σε περίπτωση σοβαρών δυσχερειών κατά την εφαρμογή μιας απόφασης που αναφέρεται στο παρόν άρθρο, ένα κράτος μέλος προσφεύγει στο Συμβούλιο το οποίο τις συζητά και αναζητεί τις κατάλληλες λύσεις. Οι λύσεις αυτές δεν μπορούν να αντιβαίνουν προς τους στόχους της απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ούτε να βλάπτουν την αποτελεσματικότητά της.

Άρθρο 29

(πρώην άρθρο 15 ΣΕΕ)

Το Συμβούλιο εκδίδει αποφάσεις οι οποίες καθορίζουν τη στάση της Ένωσης επί συγκεκριμένου ζητήματος γεωγραφικής ή θεματικής φύσεως. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι εθνικές τους πολιτικές να συνάδουν προς τις θέσεις της Ένωσης.

Άρθρο 30

(πρώην άρθρο 22 ΣΕΕ)

1. Κάθε κράτος μέλος, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, ή ο ύπατος εκπρόσωπος με την υποστήριξη της Επιτροπής μπορεί να προσφεύγει στο Συμβούλιο για κάθε θέμα που αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και να υποβάλλει, αντίστοιχα, πρωτοβουλίες ή προτάσεις στο Συμβούλιο.

2. Στις περιπτώσεις που απαιτείται ταχεία λήψη απόφασης, ο ύπατος εκπρόσωπος συγκαλεί, είτε αυτεπαγγέλτως είτε μετά από σχετική αίτηση κράτους μέλους, έκτακτη σύνοδο του Συμβουλίου, εντός προθεσμίας σαράντα οκτώ ωρών ή, σε περίπτωση απόλυτης ανάγκης, εντός βραχύτερου διαστήματος.

Άρθρο 31

(πρώην άρθρο 23 ΣΕΕ)

1. Οι εμπίμπουσες στο παρόν κεφάλαιο αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και από το Συμβούλιο, πλην των περιπτώσεων στις οποίες το παρόν κεφάλαιο ορίζει άλλως. Η θέσπιση νομοθετικών πράξεων αποκλείεται.

Σε περίπτωση αποχής κατά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας, ένα μέλος του Συμβουλίου δύναται να συνοδεύσει την αποχή του με τυπική δήλωση, σύμφωνα με το παρόν εδάφιο. Σ' αυτή την περίπτωση, δεν υποχρεούται να εφαρμόσει την απόφαση, αλλά αποδέχεται ότι η απόφαση δεσμεύει την Ένωση. Εκφράζοντας πνεύμα αμοιβαίας αλληλεγγύης, το εν λόγω κράτος μέλος απέχει από οποιαδήποτε δράση, η οποία ενδέχεται να αντιτίθεται ή να εμποδίζει τη δράση της Ένωσης που βασίζεται σ' αυτή την απόφαση, ενώ τα άλλα κράτη μέλη σέβονται τη θέση του. Εάν τα μέλη του Συμβουλίου που συνόδευσαν την αποχή τους με τη δήλωση αυτή αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το ένα τρίτο των κρατών μελών και ο πληθυσμός τους συγκεντρώνει τουλάχιστον το ένα τρίτο του πληθυσμού της Ένωσης, η απόφαση δεν εκδίδεται.

2. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της παραγράφου 1, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία:

- όταν εκδίδει απόφαση που καθορίζει δράση ή θέση της Ένωσης βάσει απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που αφορά τα στρατηγικά συμφέροντα και τους στόχους της Ένωσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 22, παράγραφος 1,
- όταν εκδίδει απόφαση που καθορίζει δράση ή θέση της Ένωσης μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, που υποβλήθηκε κατόπιν συγκεκριμένου αιτήματος που του υπέβαλε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, εξ ίδιας πρωτοβουλίας ή με πρωτοβουλία του ύπατου εκπροσώπου,

- όταν υιοθετεί απόφαση που προβλέπει την εφαρμογή απόφασης που καθορίζει δράση ή θέση της Ένωσης,
- όταν διορίζει ειδικό εντεταλμένο σύμφωνα με το άρθρο 33.

Αν μέλος του Συμβουλίου δηλώσει ότι, για ζωτικούς και δεδηλωμένους λόγους εθνικής πολιτικής, προτίθεται να αντιταχθεί στην θέσπιση απόφασης η οποία πρόκειται να ληφθεί με ειδική πλειοψηφία, δεν διεξάγεται ψηφοφορία. Ο ύπατος εκπρόσωπος αναζητεί, σε στενή διαβούλευση με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, λύση που να είναι αποδεκτή για το εν λόγω κράτος μέλος. Εάν δεν το επιτύχει, το Συμβούλιο μπορεί, με ειδική πλειοψηφία, να ζητήσει την παραπομπή του θέματος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ώστε να ληφθεί ομόφωνα απόφαση.

3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει ομόφωνα απόφαση που ορίζει ότι το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία σε περιπτώσεις πέραν των προβλεπομένων στην παράγραφο 2.
4. Οι παράγραφοι 2 και 3 δεν ισχύουν για αποφάσεις με στρατιωτικές συνέπειες ή με συνέπειες στην άμυνα.
5. Όσον αφορά τα διαδικαστικά θέματα, το Συμβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών του.

Άρθρο 32

(πρώην άρθρο 16 ΣΕΕ)

Τα κράτη μέλη συνεννοούνται μεταξύ τους στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου για κάθε ζήτημα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας που παρουσιάζει γενικό ενδιαφέρον, προκειμένου να καθορίσουν κοινή προσέγγιση. Πριν να αναλάβει διεθνώς οποιαδήποτε δράση ή οποιαδήποτε δέσμευση που θα μπορούσε να επηρεάσει τα συμφέροντα της Ένωσης, κάθε κράτος μέλος διαβουλεύεται με τα άλλα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, με τη σύγκλιση των δράσεών τους, ότι η Ένωση είναι σε θέση να υπερασπίζεται διεθνώς τα συμφέροντά της και τις αξίες της. Τα κράτη μέλη είναι αλληλέγγυα μεταξύ τους.

Όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο έχει καθορίσει κοινή προσέγγιση της Ένωσης κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και οι υπουργοί εξωτερικών των κρατών μελών συντονίζουν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

Οι διπλωματικές αποστολές των κρατών μελών και οι αντιπροσωπείες της Ένωσης σε τρίτες χώρες και σε διεθνείς οργανισμούς συνεργάζονται μεταξύ τους και συμβάλλουν στη διαμόρφωση και στην υλοποίηση της κοινής προσέγγισης.

Άρθρο 33

(πρώην άρθρο 18 ΣΕΕ)

Το Συμβούλιο δύναται, μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, να διορίζει ειδικό εντεταλμένο για συγκεκριμένα θέματα πολιτικής. Ο ειδικός εντεταλμένος ασκεί την εντολή του υπό την εξουσία του ύπατου εκπροσώπου.

Άρθρο 34

(πρώην άρθρο 19 ΣΕΕ)

1. Τα κράτη μέλη συντονίζουν τη δράση τους στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών και στις διεθνείς διασκέψεις και υποστηρίζουν, στα πλαίσια αυτά, τις θέσεις της Ένωσης. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας εξασφαλίζει την οργάνωση του συντονισμού αυτού.

Στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις στις οποίες δεν συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη, τα κράτη μέλη που συμμετέχουν υποστηρίζουν τις θέσεις της Ένωσης.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 3, τα κράτη μέλη που εκπροσωπούνται σε διεθνείς οργανισμούς ή διεθνείς διασκέψεις όπου δεν συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη, τηρούν ενήμερα τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν καθώς και τον ύπατο εκπρόσωπο για κάθε ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος.

Όσα κράτη μέλη είναι επίσης μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών θα συνεννοούνται μεταξύ τους και θα τηρούν πλήρως ενήμερα τα άλλα κράτη μέλη καθώς και τον ύπατο εκπρόσωπο. Όσα κράτη μέλη είναι μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας θα υπερασπίζονται, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, τις θέσεις και τα συμφέροντα της Ένωσης, με την επιφύλαξη των ευθυνών τους δυνάμει των διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Όταν η Ένωση έχει καθορίσει θέση ως προς συγκεκριμένο θέμα της ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, τα κράτη μέλη που είναι μέλη του ζητούν να κληθεί ο ύπατος εκπρόσωπος για να παρουσιάσει τη θέση της Ένωσης.

Άρθρο 35

(πρώην άρθρο 20 ΣΕΕ)

Οι διπλωματικές και προξενικές αποστολές των κρατών μελών και οι αντιπροσωπείες της Ένωσης σε τρίτες χώρες και σε διεθνείς διασκέψεις, καθώς και οι αντιπροσωπείες τους σε διεθνείς οργανισμούς, συνεργάζονται προκειμένου να εξασφαλίζεται η τήρηση και η εφαρμογή των αποφάσεων που καθορίζουν θέσεις και δράσεις της Ένωσης, οι οποίες εκδίδονται βάσει του παρόντος κεφαλαίου.

Οι ανωτέρω εντείνουν τη συνεργασία τους ανταλλάσσοντας πληροφορίες και προβαίνοντας σε κοινές αξιολογήσεις.

Συμβάλλουν στην εφαρμογή του δικαιώματος προστασίας των πολιτών της Ένωσης στο έδαφος τρίτων χωρών, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 20, παράγραφος 2, στοιχείο γ), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στην εφαρμογή των μέτρων που θεσπίζονται βάσει του άρθρου 23 της εν λόγω Συνθήκης.

Άρθρο 36

(πρώην άρθρο 21 ΣΕΕ)

Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ζητά τακτικά τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τις κύριες πτυχές και τις βασικές επιλογές της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας και το ενημερώνει για την εξέλιξη των εν λόγω πολιτικών. Μερικά ώστε να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι απόψεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι ειδικοί εντεταλμένοι μπορούν να συμμετέχουν στην ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να απευθύνει ερωτήσεις ή να διατυπώνει συστάσεις προς το Συμβούλιο και τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης. Διεξάγει δύο φορές κατ' έτος συζήτηση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας.

Άρθρο 37

(πρώην άρθρο 24 ΣΕΕ)

Η Ένωση δύναται να συνάπτει συμφωνίες με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς στους τομείς που εμπίπτουν στο παρόν κεφάλαιο.

Άρθρο 38

(πρώην άρθρο 25 ΣΕΕ)

Με την επιφύλαξη του άρθρου 240 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μια Επιτροπή Πολιτικής και Ασφαλείας παρακολουθεί τη διεθνή κατάσταση στους τομείς που εμπίπτουν στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας και συμβάλλει στον καθορισμό των πολιτικών διατυπώνοντας γνώμες απευθυνόμενες στο Συμβούλιο, είτε μετά από αίτηση του Συμβουλίου ή του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας είτε με δική της πρωτοβουλία. Η εν λόγω επιτροπή εποπτεύει επίσης την εφαρμογή των συμφωνημένων πολιτικών, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του ύπατου εκπροσώπου.

Στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου, η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφαλείας ασκεί, υπό την ευθύνη του Συμβουλίου και του ύπατου εκπροσώπου, τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων του άρθρου 43.

Το Συμβούλιο δύναται, για τους σκοπούς των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων και για τη διάρκειά τους, όπως προσδιορίζονται από το Συμβούλιο, να εξουσιοδοτεί την εν λόγω επιτροπή να λαμβάνει τις προσηκουσες αποφάσεις που αφορούν τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση της επιχείρησης.

Άρθρο 39

Σύμφωνα με το άρθρο 16 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά παρέκκλιση της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση με την οποία καθορίζει τους κανόνες σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα κράτη μέλη κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου, και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Η τήρηση των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητων αρχών.

Άρθρο 40

(πρώην άρθρο 47 ΣΕΕ)

Η εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας δεν επηρεάζει την εφαρμογή των διαδικασιών και το αντίστοιχο εύρος των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων που προβλέπονται στις Συνθήκες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, τις οποίες αναφέρουν τα άρθρα 3 έως 6 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ομοίως, η εφαρμογή των πολιτικών που αναφέρουν τα άρθρα αυτά δεν επηρεάζει την εφαρμογή των διαδικασιών και το αντίστοιχο εύρος των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων που προβλέπονται στις Συνθήκες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης βάσει του παρόντος κεφαλαίου.

Άρθρο 41

(πρώην άρθρο 28 ΣΕΕ)

1. Οι διοικητικές δαπάνες τις οποίες συνεπάγεται για τα θεσμικά όργανα η εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου, βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

2. Οι λειτουργικές δαπάνες τις οποίες συνεπάγεται η εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου βαρύνουν επίσης τον προϋπολογισμό της Ένωσης, πλην των δαπανών που οφείλονται σε ενέργειες που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα και των περιπτώσεων όπου το Συμβούλιο λαμβάνει ομόφωνα διαφορετική απόφαση.

Στις περιπτώσεις που οι δαπάνες δεν καταλογίζονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, αυτές βαρύνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με την κλείδα ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, εκτός εάν το Συμβούλιο λάβει ομόφωνα διαφορετική απόφαση. Όσον αφορά τις δαπάνες που οφείλονται σε ενέργειες που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στην άμυνα, τα κράτη μέλη οι αντιπρόσωποι των οποίων στο Συμβούλιο, προέβησαν σε τυπική δήλωση δυνάμει του άρθρου 31, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, δεν υποχρεούνται να συμβάλουν στην χρηματοδότησή τους.

3. Το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση με την οποία ορίζονται ειδικές διαδικασίες προκειμένου να εξασφαλισθεί η ταχεία πρόσβαση στις πιστώσεις του προϋπολογισμού της Ένωσης που προορίζονται για την επείγουσα χρηματοδότηση πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, και ιδίως των προπαρασκευαστικών ενεργειών εν όψει αποστολής που αναφέρεται στο άρθρο 42, παράγραφος 1, και στο άρθρο 43. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι προπαρασκευαστικές ενέργειες ενόψει αποστολής που αναφέρεται στο άρθρο 42, παράγραφος 1, και στο άρθρο 43, που δεν καταλογίζονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, χρηματοδοτούνται από Ταμείο Εκκίνησης, το οποίο δημιουργείται από συνεισφορές των κρατών μελών.

Το Συμβούλιο εκδίδει με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, αποφάσεις που θεσπίζουν:

- α) τις πρακτικές ρυθμίσεις της σύστασης και της χρηματοδότησης του Ταμείου Εκκίνησης, ιδίως τα χρηματοδοτικά ποσά που χορηγούνται στο Ταμείο,
- β) τις πρακτικές ρυθμίσεις διαχείρισης του Ταμείου Εκκίνησης,

γ) τις πρακτικές ρυθμίσεις του δημοσιονομικού ελέγχου.

Όταν η αποστολή που σχεδιάζεται σύμφωνα με το άρθρο 42, παράγραφος 1, και το άρθρο 43, δεν μπορεί να καταλογισθεί στον προϋπολογισμό της Ένωσης, το Συμβούλιο εξουσιοδοτεί τον ύπατο εκπρόσωπο να χρησιμοποιήσει το Ταμείο Εκκίνησης. Ο ύπατος εκπρόσωπος υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την εκτέλεση της εντολής αυτής.

ΤΜΗΜΑ 2

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 42

(πρώην άρθρο 17 ΣΕΕ)

1. Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Εξασφαλίζει στην Ένωση επιχειρησιακή ικανότητα βασισμένη σε μη στρατιωτικά και στρατιωτικά μέσα. Η Ένωση μπορεί να κάνει χρήση των μέσων αυτών σε αποστολές εκτός της Ένωσης προκειμένου να διασφαλίζει τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Η εκτέλεση των καθηκόντων αυτών βασίζεται στα μέσα που παρέχουν τα κράτη μέλη.

2. Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας περιλαμβάνει τον προοδευτικό προσδιορισμό κοινής αμυντικής πολιτικής της Ένωσης. Η κοινή αμυντική πολιτική θα οδηγήσει στην κοινή άμυνα όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση με ομοφωνία. Στην περίπτωση αυτή, συνιστά στα κράτη μέλη την έκδοση της απόφασης αυτής σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

Η πολιτική της Ένωσης κατά την έννοια του παρόντος τμήματος δεν θίγει την ιδιαιτερότητα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών και σέβεται τις υποχρεώσεις που απορρέουν για ορισμένα κράτη μέλη τα οποία θεωρούν ότι η κοινή τους άμυνα υλοποιείται στα πλαίσια της οργάνωσης της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού (NATO), δυνάμει της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού, και συμβιβάζεται με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας που διαμορφώνεται μέσα στο πλαίσιο αυτό.

3. Τα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση της Ένωσης, για την εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, στρατιωτικές και μη στρατιωτικές δυνατότητες, προκειμένου να συμβάλουν στους στόχους που καθόρισε το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη που συγκροτούν μεταξύ τους πολυεθνικές δυνάμεις μπορούν επίσης να θέτουν τις δυνάμεις αυτές στη διάθεση της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

Τα κράτη μέλη δεσμεύονται να βελτιώσουν προοδευτικά τις στρατιωτικές τους δυνατότητες. Ο Οργανισμός στον τομέα της ανάπτυξης αμυντικών δυνατοτήτων, της έρευνας, των προμηθειών και των εξοπλισμών (εφεξής αποκαλούμενος «Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας») προσδιορίζει τις επιχειρησιακές ανάγκες, προωθεί μέτρα για την ικανοποίησή τους, συμβάλλει στον προσδιορισμό και, ενδεχομένως, στην υλοποίηση κάθε μέτρου πρόσφορου για την ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης του αμυντικού τομέα, συμμετέχει στον προσδιορισμό ευρωπαϊκής πολιτικής δυνατοτήτων και εξοπλισμών και επικουρεί το Συμβούλιο στην αξιολόγηση της βελτίωσης των στρατιωτικών δυνατοτήτων.

4. Οι αποφάσεις σχετικά με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας, καθώς και οι αποφάσεις που αφορούν την πραγματοποίηση μιας αποστολής βάσει του παρόντος άρθρου, εκδίδονται από το Συμβούλιο ομόφωνα μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ή πρωτοβουλία κράτους μέλους. Ο ύπατος εκπρόσωπος μπορεί να προτείνει την προσφυγή σε εθνικά μέσα καθώς και στα μέσα της Ένωσης, ενδεχομένως από κοινού με την Επιτροπή.

5. Το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής, στο πλαίσιο της Ένωσης, σε ομάδα κρατών μελών προκειμένου να διατηρηθούν οι αξίες της Ένωσης και να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντά της. Η εκτέλεση μιας τέτοιας αποστολής διέπεται από το άρθρο 44.

6. Τα κράτη μέλη που πληρούν υψηλότερα κριτήρια στρατιωτικών δυνατοτήτων και έχουν αναλάβει δεσμευτικότερες υποχρεώσεις στον τομέα αυτό, ενόψει των πλέον απαιτητικών αποστολών, θεσμοθετούν μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία στο πλαίσιο της Ένωσης. Η συνεργασία αυτή διέπεται από το άρθρο 46. Δεν επηρεάζει τις διατάξεις του άρθρου 43.

7. Σε περίπτωση κατά την οποία κράτος μέλος δεχθεί ένοπλη επίθεση στο έδαφός του, τα άλλα κράτη μέλη οφείλουν να του παράσχουν βοήθεια και συνδρομή με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό δεν επηρεάζει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών.

Οι δεσμεύσεις και η συνεργασία στον τομέα αυτόν εξακολουθούν να είναι σύμφωνες προς τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του Οργανισμού Βορείου Ατλαντικού Συμφώνου η οποία παραμένει, όσον αφορά τα κράτη που είναι μέλη του, το θεμέλιο της συλλογικής τους άμυνας και το όργανο της εφαρμογής της.

Άρθρο 43

1. Οι αποστολές του άρθρου 42, παράγραφος 1, κατά τις οποίες η Ένωση μπορεί να κάνει χρήση στρατιωτικών και μη στρατιωτικών μέσων, περιλαμβάνουν τις κοινές δράσεις αφοπλισμού, τις ανθρωπιστικές αποστολές και αποστολές διάσωσης, τις αποστολές με στόχο την παροχή συμβουλών και αρωγής επί στρατιωτικών θεμάτων, τις αποστολές πρόληψης των συγκρούσεων και διατήρησης της ειρήνης, τις αποστολές μαχίμων δυνάμεων που αναλαμβάνονται για τη διαχείριση των κρίσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται οι αποστολές αποκατάστασης της ειρήνης και οι επιχειρήσεις σταθεροποίησης μετά το πέρας των συγκρούσεων. Όλες οι αποστολές αυτές μπορούν να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων με τη στήριξη τρίτων χωρών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο έδαφός τους.

2. Το Συμβούλιο εκδίδει αποφάσεις σχετικά με τις αποστολές της παραγράφου 1, ορίζοντας το στόχο και το περιεχόμενό τους καθώς και τις γενικές ρυθμίσεις εφαρμογής τους. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, υπό την εξουσία του Συμβουλίου και σε στενή και διαρκή επαφή με την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, μεριμνά για τον συντονισμό των στρατιωτικών και μη στρατιωτικών πτυχών των αποστολών αυτών.

Άρθρο 44

1. Στο πλαίσιο των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 43, το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής σε ομάδα κρατών μελών που το επιθυμούν και διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες για την εν λόγω αποστολή. Τα εν λόγω κράτη μέλη, σε συνεργασία με τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμφωνούν μεταξύ τους ως προς τη διαχείριση της αποστολής.

2. Τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην πραγματοποίηση της αποστολής ενημερώνουν τακτικά το Συμβούλιο για την πορεία της αποστολής, με δική τους πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος άλλου κράτους μέλους. Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη απευθύνονται αμέσως στο Συμβούλιο εάν η πραγματοποίηση της αποστολής επιφέρει σημαντικές συνέπειες ή απαιτεί τροποποίηση του στόχου, του περιεχομένου ή των όρων της αποστολής που καθορίζονται στις αποφάσεις της παραγράφου 1. Στις περιπτώσεις αυτές, το Συμβούλιο εκδίδει τις απαιτούμενες αποφάσεις.

Άρθρο 45

1. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 42, παράγραφος 3, και τίθεται υπό την εξουσία του Συμβουλίου, έχει ως αποστολή:

- α) να συμβάλλει στον καθορισμό των στόχων ως προς τις στρατιωτικές δυνατότητες των κρατών μελών και να αξιολογεί την τήρηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις δυνατότητες,
- β) να προωθεί την εναρμόνιση των επιχειρησιακών αναγκών και την καθιέρωση αποτελεσματικών και συμβατών μεθόδων προμηθειών,
- γ) να υποβάλλει προτάσεις για πολυμερή σχέδια προς εκπλήρωση των στόχων από άποψη στρατιωτικών δυνατοτήτων και να εξασφαλίζει τον συντονισμό των προγραμμάτων που εκτελούν τα κράτη μέλη, καθώς και τη διαχείριση ειδικών προγραμμάτων συνεργασίας,
- δ) να στηρίζει την έρευνα στον τομέα της αμυντικής τεχνολογίας, να συντονίζει και να σχεδιάζει κοινές ερευνητικές δραστηριότητες και μελέτες σχετικά με τεχνικές λύσεις ανταποκρινόμενες στις μελλοντικές επιχειρησιακές ανάγκες,
- ε) να συμβάλλει στον προσδιορισμό και, ενδεχομένως, να εφαρμόζει κάθε μέτρο που είναι πρόσφορο για την ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης του αμυντικού τομέα και για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των στρατιωτικών δαπανών.

2. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας είναι ανοιχτός σε κάθε κράτος μέλος που επιθυμεί να συμμετάσχει σε αυτόν. Το Συμβούλιο εκδίδει, με ειδική πλειοψηφία, απόφαση καθορισμού του καταστατικού, της έδρας και των κανόνων λειτουργίας του Οργανισμού. Στην απόφαση αυτή λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός πραγματικής συμμετοχής στις δραστηριότητες του Οργανισμού. Συγκροτούνται ειδικές ομάδες στο εσωτερικό του Οργανισμού, απαρτιζόμενες από τα κράτη μέλη που εκτελούν κοινά σχέδια. Ο Οργανισμός εκτελεί τα καθήκοντά του σε συνεργασία με την Επιτροπή αναλόγως των αναγκών.

Άρθρο 46

1. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία που ορίζεται στο άρθρο 42, παράγραφος 6, τα οποία πληρούν τα κριτήρια και αναλαμβάνουν τις δεσμεύσεις στον τομέα των στρατιωτικών δυνατοτήτων που περιέχονται στο Πρωτόκολλο για τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους στο Συμβούλιο και στον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

2. Εντός τριών μηνών από τη γνωστοποίηση της παραγράφου 1, το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση για την καθιέρωση της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας και για την κατάρτιση του καταλόγου των συμμετεχόντων κρατών μελών. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από διαβούλευση με τον ύπατο εκπρόσωπο.

3. Το κράτος μέλος που θα θελήσει, σε μεταγενέστερο στάδιο, να συμμετάσχει στη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία γνωστοποιεί την πρόθεσή του στο Συμβούλιο και στον ύπατο εκπρόσωπο.

Το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση η οποία επιβεβαιώνει τη συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους μέλους, το οποίο πληροί τα κριτήρια και αναλαμβάνει τις δεσμεύσεις των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από διαβούλευση με τον ύπατο εκπρόσωπο. Στη ψηφοφορία λαμβάνουν μέρος μόνο τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται βάσει του άρθρου 238, παράγραφος 3, στοιχείο α), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Εάν συμμετέχον κράτος μέλος δεν πληροί πλέον τα κριτήρια ή δεν μπορεί πλέον να τηρήσει τις δεσμεύσεις των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, το Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει απόφαση για την αναστολή της συμμετοχής του κράτους αυτού.

Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Μόνο τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, αποκλεισμένου του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, λαμβάνουν μέρος στη ψηφοφορία.

Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται βάσει του άρθρου 238, παράγραφος 3, στοιχείο α), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Εάν συμμετέχον κράτος μέλος επιθυμεί να αποχωρήσει από τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, γνωστοποιεί την απόφασή του στο Συμβούλιο, το οποίο σημειώνει το γεγονός ότι η συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους μέλους λήγει.

6. Οι αποφάσεις και οι συστάσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας, εκτός από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 2 έως 5, εκδίδονται με ομοφωνία. Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, η ομοφωνία υπολογίζεται μόνο με βάση τις ψήφους των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών μελών.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 47

Η Ένωση έχει νομική προσωπικότητα.

Άρθρο 48

(πρώην άρθρο 48 ΣΕΕ)

1. Οι Συνθήκες μπορούν να τροποποιηθούν σύμφωνα με συνήθη διαδικασία αναθεώρησης. Μπορούν επίσης να τροποποιηθούν σύμφωνα με απλοποιημένες διαδικασίες αναθεώρησης.

Συνήθης διαδικασία αναθεώρησης.

2. Η κυβέρνηση κάθε κράτους μέλους, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή η Επιτροπή δύναται να υποβάλει στο Συμβούλιο σχέδια αναθεώρησης των Συνθηκών. Με τα εν λόγω σχέδια μπορεί, μεταξύ άλλων, να επιδιώκεται αύξηση είτε μείωση των αρμοδιοτήτων που απονέμονται στην Ένωση με τις Συνθήκες. Τα σχέδια αυτά διαβιβάζονται από το Συμβούλιο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και κοινοποιούνται στα εθνικά κοινοβούλια.

3. Εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, εκδώσει με απλή πλειοψηφία, απόφαση υπέρ της εξέτασης των προτεινομένων τροποποιήσεων, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συγκαλεί Συνέλευση απαρτιζόμενη από αντιπροσώπους των εθνικών κοινοβουλίων, των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής. Σε περίπτωση θεσμικών μεταβολών στον νομισματικό τομέα, ζητείται επίσης η γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Συνέλευση εξετάζει τα σχέδια αναθεώρησης και εκδίδει με συναίνεση σύσταση προς τη Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών όπως προβλέπεται στην παράγραφο 4.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει με απλή πλειοψηφία, μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να μην συγκαλέσει Συνέλευση, εφόσον η έκταση των τροποποιήσεων δεν το δικαιολογεί. Στην περίπτωση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καταρτίζει την εντολή για τη σύγκληση Διάσκεψης των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

4. Η Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συγκαλείται από τον πρόεδρο του Συμβουλίου για να καθορισθούν, με κοινή συμφωνία, οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στις Συνθήκες.

Οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ μετά την επικύρωσή τους από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

5. Εάν, μετά παρέλευση δύο ετών από την υπογραφή Συνθήκης που τροποποιεί τις Συνθήκες, τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών έχουν επικυρώσει την εν λόγω Συνθήκη και ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσχέρειες όσον αφορά την επικύρωση αυτή, το θέμα παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Απλοποιημένες διαδικασίες αναθεώρησης

6. Η κυβέρνηση εκάστου κράτους μέλους, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή η Επιτροπή δύναται να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχέδια για την ολική ή μερική αναθεώρηση των διατάξεων του τρίτου μέρους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να εκδώσει απόφαση, η οποία τροποποιεί, εν όλω ή εν μέρει, τις διατάξεις του τρίτου μέρους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, καθώς και με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, σε περίπτωση τροποποιήσεων θεσμικής φύσεως στον νομισματικό τομέα. Η απόφαση αυτή τίθεται σε ισχύ μόνο μετά την έγκρισή της από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους.

Η απόφαση του δεύτερου εδαφίου δεν μπορεί να αυξάνει τις αρμοδιότητες που απονέμονται στην Ένωση από τις Συνθήκες.

7. Όταν η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ο τίτλος V της παρούσας Συνθήκης προβλέπει ότι το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα σε συγκεκριμένο τομέα ή περίπτωση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να θεσπίζει απόφαση που επιτρέπει στο Συμβούλιο να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία στον συγκεκριμένο τομέα ή περίπτωση. Το παρόν εδάφιο δεν έχει εφαρμογή στις αποφάσεις που έχουν στρατιωτικές επιπτώσεις ή στον τομέα της άμυνας.

Όταν η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ότι νομοθετικές πράξεις εκδίδονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να θεσπίζει απόφαση για την έκδοση αυτών των νομοθετικών πράξεων σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Κάθε πρωτοβουλία που αναλαμβάνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο βάσει του πρώτου ή του δεύτερου εδαφίου διαβιβάζεται στα εθνικά κοινοβούλια. Σε περίπτωση αντιθέσεως εθνικού κοινοβουλίου, η οποία κοινοποιείται εντός έξι μηνών από την εν λόγω διαβίβαση, η απόφαση του πρώτου ή του δεύτερου εδαφίου δεν εκδίδεται. Ελλείψει αντιθέσεως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει την εν λόγω απόφαση.

Για την έκδοση των αποφάσεων του πρώτου ή του δεύτερου εδαφίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν.

Άρθρο 49

(πρώην άρθρο 49 ΣΕΕ)

Κάθε ευρωπαϊκό κράτος το οποίο σέβεται τις αξίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 και δεσμεύεται να τις προάγει, μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια ενημερώνονται για την αίτηση αυτή. Το αιτούν κράτος απευθύνει την αίτησή του στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα, αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής και μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών από τα οποία απαρτίζεται. Λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια επιλεξιμότητας που συμφωνεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Οι όροι της προσχωρήσεως και οι λόγω αυτής αναγκαίες προσαρμογές των Συνθηκών που θεμελιώνουν την Ένωση, αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών και του αιτούντος κράτους. Η συμφωνία αυτή υπόκειται σε επικύρωση εκ μέρους όλων των συμβαλλομένων κρατών, κατά τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

Άρθρο 50

1. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποχωρήσει από την Ένωση, σύμφωνα με τους εσωτερικούς συνταγματικούς του κανόνες.

2. Το κράτος μέλος που αποφασίζει να αποχωρήσει γνωστοποιεί την πρόθεσή του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Υπό το πρίσμα των προανατολισμών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η Ένωση προβαίνει σε διαπραγματεύσεις και συνάπτει με το εν λόγω κράτος συμφωνία που καθορίζει τις λεπτομερείς ρυθμίσεις για την αποχώρησή του, λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο των μελλοντικών του σχέσεων με την Ένωση. Η διαπραγμάτευση της συμφωνίας αυτής γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 218, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμφωνία συνάπτεται εξ ονόματος της Ένωσης από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3. Οι Συνθήκες παύουν να ισχύουν στο εν λόγω κράτος από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας αποχώρησης ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, δύο έτη μετά τη γνωστοποίηση που μνημονεύεται στην παράγραφο 2, εκτός εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε συμφωνία με το εν λόγω κράτος μέλος, αποφασίσει ομόφωνα την παράταση της προθεσμίας αυτής.

4. Για τους σκοπούς των παραγράφων 2 και 3, το μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύει το αποχωρούν κράτος μέλος δεν συμμετέχει ούτε στις συζητήσεις ούτε στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου που το αφορούν.

Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται βάσει του άρθρου 238, παράγραφος 3, στοιχείο β), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Εάν το κράτος που αποχώρησε από την Ένωση ζητήσει την εκ νέου προσχώρησή του, η αίτηση αυτή υπόκειται στη διαδικασία του άρθρου 49.

Άρθρο 51

Τα Πρωτόκολλα και τα Παραρτήματα των Συνθηκών αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους.

Άρθρο 52

1. Οι Συνθήκες εφαρμόζονται στο Βασίλειο του Βελγίου, στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας, στην Τσεχική Δημοκρατία, στο Βασίλειο της Δανίας, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στη Δημοκρατία της Εσθονίας, στην Ιρλανδία, στην Ελληνική Δημοκρατία, στο Βασίλειο της Ισπανίας, στη Γαλλική Δημοκρατία, στην Δημοκρατία της Κροατίας, στην Ιταλική Δημοκρατία, στην Κυπριακή Δημοκρατία, στη Δημοκρατία της Λετονίας, στη Δημοκρατία της Λιθουανίας, στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, στη Δημοκρατία της Ουγγαρίας, στη Δημοκρατία της Μάλτας, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στη Δημοκρατία της Αυστρίας, στην Δημοκρατία της Πολωνίας, στην Πορτογαλική Δημοκρατία, στη Ρουμανία, στην Δημοκρατία της Σλοβενίας, στη Σλοβακική Δημοκρατία, στη Δημοκρατία της Φινλανδίας, στο Βασίλειο της Σουηδίας και στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας.

2. Το πεδίο εδαφικής εφαρμογής των Συνθηκών προσδιορίζεται στο άρθρο 355 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 53

(πρώην άρθρο 51 ΣΕΕ)

Η παρούσα Συνθήκη συνάπτεται για απεριόριστο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 54

(πρώην άρθρο 52 ΣΕΕ)

1. Η παρούσα Συνθήκη επικυρώνεται από τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες. Τα έγγραφα επικύρωσης κατατίθενται στην κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας.

2. Η παρούσα Συνθήκη θα αρχίσει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1993, εφόσον έχουν κατατεθεί όλα τα έγγραφα επικύρωσης ή άλλως την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης του υπογράφοντος κράτους που προέβη τελευταίο στη διατύπωση αυτή.

Άρθρο 55

(πρώην άρθρο 53 ΣΕΕ)

1. Η παρούσα Συνθήκη συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, βουλγαρική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, εσθονική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, κροατική, λεττονική, λιθουανική, μαλτεζική, ολλανδική, ουγγρική, πολωνική, πορτογαλική, ρουμανική, σλοβακική, σλοβενική, σουηδική, τσεχική, και φινλανδική γλώσσα, και όλα τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά· κατατίθεται στο αρχείο της κυβέρνησεως της Ιταλικής Δημοκρατίας, η οποία διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση καθενός από τα άλλα υπογράφοντα κράτη.

2. Η παρούσα Συνθήκη μπορεί εξάλλου να μεταφρασθεί σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα καθορισθεί από τα κράτη μέλη, μεταξύ εκείνων που, σύμφωνα με τη συνταγματική τάξη αυτών των κρατών μελών, θεωρούνται επίσημες γλώσσες στο σύνολο ή σε τμήμα της επικράτειάς τους. Το συγκεκριμένο κράτος μέλος καταθέτει επικυρωμένο αντίγραφο των μεταφράσεων αυτών προς φύλαξη στα αρχεία του Συμβουλίου.

ΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι υπέγραψαν την παρούσα Συνθήκη.

Έγινε στο Μάαστριχτ, στις επτά Φεβρουαρίου χίλια εννιακόσια ενενήντα δύο.

(Ο κατάλογος των υπογραφόντων δεν αναπαράγεται)
